GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA: BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.

România şi străinătate:

Pe anŭ 40 fr., pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SĔ PRENUMERĂ:

la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNŢIURILE:

O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 59. Duminecă, 15 (27) Martie. 1887.

Braşovŭ, 14 Martie 1887.

Se apropiă anulŭ, de când ne aflămŭ în rĕsboiu vamalŭ cu România, şi încă nu s'a făcutŭ mai nimicŭ spre a face sĕ înceteze acéstă calamitate, de ale căreia triste urmărĭ sufere mai multŭ séu mai puţinŭ poporaţiunea ambelorŭ state.

De unŭ timpŭ încóce, de când au stagnatŭ érăşĭ tractările între guvernulŭ austro-ungarŭ şi românŭ privitóre la convenţia comercială, s'a anunţatŭ mai de multe orĭ, că în Viena se aşteptă sosirea ministrului Sturdza, cu scopŭ de a reîncepe negociările. Până aḍi însĕ nu s'a arătatŭ nicĭ unŭ delegatŭ alŭ guvernului românŭ în acéstă afacere şi acum auḍimŭ din nou, că ḍilnicŭ se aşteptă sosirea delegaţilorŭ din România.

De astă-dată, se asigură, d-lŭ Sturdza va fi acompaniatŭ de d. Aurelianŭ, care fusese preşedintele comisiunei române la tractările din Maiu anulŭ trecutŭ. Imprejurarea, că a mai fostŭ însărcinatŭ şi d. Aurelianŭ a lua parte la conducerea negociărilorŭ, sĕ fi produsŭ în Pesta óre-care impresiune neplăcută.

Incă la tractările din anulŭ trecutŭ d. Aurelianŭ a avutŭ marĭ dispute cu deosebire cu delegaţii ungurĭ, din causă că d-sa nu voia nicĭdecum sĕ cedeze în cestiunea vitelorŭ şi a cerealelorŭ. Afară de acéstă d. Aurelianŭ este cunoscutŭ ca celŭ mai de frunte representantŭ alŭ politicei vamale de sine stătătóre în România, cu scopŭ de a se crea o industriă română şi de a se protegia cea esistentă.

Póte că din causele acestea cei din Pesta nu au fostŭ tocmai încântaţĭ, când au auḍitŭ că guvernulŭ românŭ trimite şi pe d. Aurelianŭ la negociările, ce au sĕ reîncépă. Dér noi credemŭ, că presenţa d-lui Aurelianŭ, alŭ căruia tactŭ şi moderaţiune suntŭ îndestulŭ de bine cunoscute, va uşura sĕ se clarifice situaţiunea şi sĕ scie odată ambele guverne cum stau în acéstă însemnată cestiune, căcĭ până când nu se va întempla acésta o înţelegere este cu neputinţă.

Fóia oficiósă „Fremdenblatt“ ḍicea, că Austro-Ungaria aşteptă votulŭ camerelorŭ române cu privire la convenţiunea comercială cu Germania, care va servi de basă a tractărilorŭ sale. Acum însĕ unele foi ca „Neue Freie Presse“ susţinŭ, că convenţiunea cu Germania nu se póte lua ca basă. Eată ce scrie numitulŭ ḍiarŭ în numĕrulŭ sĕu dela 24 Martie între altele:

„O însemnată diferenţă în afacerea convenţiei pentru importulŭ vitelorŭ este, că, Austro-Ungaria voiesce sĕ 'şĭ reserveze dreptulŭ ca în casŭ când Germania cu privire la importulŭ vitelorŭ din România ar lua mĕsurĭ de siguranţă în contra provenienţelorŭ austro-ungare, sĕ pótă lua şi ea (Austro-Ungaria) analóge mĕsurĭ în contra României.“

„Noi credemŭ că convenţia asupra vitelorŭ nu va împedeca în cele din urmă înţelegerea între cele două state, décă România voiesce seriosŭ sĕ facă concesiunĭ Austriei pe tĕrĕmulŭ comercialŭ-politicŭ. Noulŭ tractatŭ germano-românŭ ce-i dreptŭ nu ne dă în privinţa acésta marĭ speranţe. In acestŭ tractatŭ România a reservatŭ unŭ şirŭ de articole pentru a fi supuse tarifului autonomŭ şi Germania s'a învoitŭ, deórece se tractéză esclusivŭ de nisce articole carĭ, ca lemne pentru zidirĭ, marfă de lemnŭ ordinară, pălării din materiă ordinară ş. a., nicĭ că atingŭ comerciulŭ germanŭ dér carĭ pentru esportulŭ Austro-Ungariei suntŭ de o deosebită însemnătate. Asemenea este îndreptată redicarea însemnată a taxei vamale pentru hârtiă, marfă de lână ordinară, piele ordinară, mobile, sticlă ş. a. numai în contra Austro-Ungariei“.

„In motivarea, ce a făcut'o guvernulŭ românŭ tractatului comercialŭ germano-românŭ, se ḍice, că aceste posiţiunĭ câştigate suntŭ de mare importanţă pentru producţiunea română. Unde mai rĕmâne atuncĭ locŭ pentru negociările între Austria şi România? Décă declaraţiunea guvernului românŭ în espunerea de motive memorată este seriósă şi nu numai unŭ mijlocŭ tacticŭ, spre a esercita o presiune asupra Austriei, atuncĭ acţiile încheiărei convenţiei stau fórte rĕu“.

„Austro-Ungaria va fi fórte aplecată a ceda în cestiunea convenţiunei pentru importulŭ vitelorŭ, dér trebuie totuşĭ sĕ i se facă pentru acésta unele concesiunĭ. S'ar păré, că România prin tractatulŭ cu Germania ar voi sĕ încunjure posiţiunea Austriei. Ne-arŭ păré rĕu décă aşa ar fi, căcĭ asemenĭ apucăturĭ nu reuşescŭ în politica comercială, ci potŭ sĕ causeze numai încetarea negociărilorŭ. România trebue sĕ scie ce preţŭ are pentru dênsa esportulŭ de vite. Noi credemŭ că preţulŭ este celŭ puţinŭ aşa de mare, ca Austria sĕ pótă pretinde, a nu fi înlăturată în favórea altorŭ state“.

„Intr'unŭ articulŭ alŭ unei foi speciale din Bucuresci, care se ḍice că l'a scrisŭ d-lŭ Aurelianŭ, s'a afirmatŭ ce-i dreptŭ de curêndŭ, că Austria are necesitate de vitele din România, şi că economii românĭ nu vorŭ pretinde nicĭodată unŭ favorŭ pe contulŭ industriei române.“

„Ei bine, nu ne încumetămŭ de a ne da judecata asupra capabilităţii de jertfire a economilorŭ de vite românĭ, dér agrarii austriacĭ — sĕ ne crédă d-lŭ Aurelianŭ — vorŭ susţiné în totdéuna, că admiterea vitelorŭ române este o mare jertfă. Unŭ tractatŭ de comerciu, care nu ne-ar aduce altŭ avantagiu, decâtŭ d'a ne asigura consumarea, de sigurŭ fórte preţiósă, a boilorŭ românĭ, n'ar puté sĕ'lŭ încheiă nicĭ unŭ guvernŭ în Austro-Ungaria.“

Sĕ sperămŭ, că în cele din urmă se va afla vr'unŭ mijlocŭ spre a împăca interesele ambelorŭ state pe câtŭ numai va fi cu putinţă, şi a face sĕ înceteze odată fatalulŭ şi păgubitorulŭ rĕsboiŭ vamalŭ.

Din afară.

Organulŭ lui Katkov „Viedomosti“ din Moscva se ocupă cu alianţa celorŭ trei împĕraţĭ şi amintesce, că durata ei încetéză încă în luna acésta. De aicĭ activitatea febrilă a politicei europene, spre a trage pe Rusia érăşĭ în alianţa celorŭ trei împĕraţĭ. Acéstă alianţă, ḍice Katkov, a adusŭ Rusiei mare pagubă. Acum cei din Berlinŭ punŭ tóte în mişcare, spre a împiedeca ca sĕ nu se desvólte între Francia şi Rusia bune relaţiunĭ. I s'a datŭ sĕ cunóscă Rusiei, că cancelarulŭ germanŭ va concede Rusiei, de-a purta rĕsboiu cu Austria. In fine ce, din Berlinŭ au ameninţatŭ Rusia cu revoluţiunei sperândŭ, că Rusia se va grăbi a cere scutulŭ lui Bismarck. Dér Rusia, continuă Katkov, n'are nevoiă de-a încheia alianţă cu vre-o putere europénă, deórece nu voiesce sĕ facă politică activă. Demnitatea Rusiei şi interesele ei potŭ fi păstrate numai prin asigurarea libertăţii ei. Mulţămită alianţei celorŭ trei împĕraţĭ, autoritatea Rusiei fŭ slăbită. Politica, ce-a sprijinit'o până acum Rusia, a adusŭ cu sine, că s'au ruptŭ de ea acele ţĕrĭ pentru a cărorŭ independinţă ea şi-a vĕrsatŭ sângele. Rusia póte sĕ-şĭ restabiléscă influinţa sa în Orientŭ numai atuncĭ, décă va sta pe propriele ei picióre. Sprijinirea din partea Germaniei séu a Austro-Ungariei va face sĕ cadă şi mai tare autoritatea ei. Va fi mai bine ca Rusia sĕ se reţină dela orĭ-ce amestecŭ, décă nu va afla de bine, din vre-o causă séu alta, a lucra deja acum de sine stătătorŭ. De acéstă părere este, precum se pare, şi guvernulŭ rusescŭ. Rusia nu se gândesce nicĭ pe departe a face acvisiţiunĭ teritoriale în Orientŭ. Din contră ea doresce formarea de organisme de sine stătătóre şi tarĭ politice în Orientŭ, numai aceste sĕ fiă legate cu Rusia prin credinţă şi prin biserică. „Cu Austro-Ungaria“, încheiă Katkov, „póte sĕ susţină Rusia şi fără alianţă cele mai bune relaţiunĭ, décă cea dintâiu va renunţa, de a fi unŭ statŭ balcanicŭ şi décă va renunţa la politica de cucerire. In casulŭ contrarŭ mai curêndŭ séu mai târḍiu aceste două state vorŭ trebui sĕ se ciocnéscă“.

Din Roma se anunţă, că Papa ar fi împărtăşitŭ mai multora, că are de gândŭ, ca pe monseniorele Galimberti sĕ-lŭ numéscă secretarŭ de statŭ alŭ Vaticanului, în loculŭ rĕposatului cardinalŭ Antonelli. Galimberti nu este cardinalŭ, cum au fostŭ relatatŭ la începutŭ unele foi germane, ci este „secretarulŭ afacerilorŭ estraordinare“ ale Papei şi capitularŭ la catedrala dela St. Petru. Galimberti este şi directorulŭ ḍiarului „Moniteur de Rome“, care este inspiratŭ directŭ dela Curiă. Galimberti a fostŭ trimisŭ la Berlinŭ sĕ represente la festivităţĭ pe Papa Leone XIII, pentru că este unŭ omŭ de încredere alŭ acestuia şi elŭ a condusŭ şi până acuma negociările pentru încheierea păcii cu guvernulŭ germanŭ. Şi negociările în afacerea de arbitriu asupra insulelorŭ Caroline a condus'o Galimberti. Papa sĕ se fi esprimatŭ, că dênsulŭ are marĭ merite pentru pacea bisericei cu Germania şi de aceea voiesce sĕ-lŭ numéscă secretarŭ de statŭ. Galimberti are însĕ mulţĭ inimicĭ între cardinalii şi prelaţii curţii papale şi aceştia suntŭ fórte iritaţĭ şi nemulţămiţĭ, după ce au înţelesŭ, că în contra vechiei datine Papa voiesce sĕ numéscă în postulŭ celŭ mai înaltŭ alŭ Curiei pe unulŭ, care nicĭ nu e încă cardinalŭ, nicĭ n'a fostŭ măcarŭ nunţiu şi care, după părerea lorŭ, este unŭ popă liberalisătorŭ, care nu servesce adevĕratele interese ale Vaticanului.

„Agenţia Havas“ raportéză din Atena, că depeşele din Sofia, carĭ vorbescŭ, că Grecii ar pregăti la fruntarii o rĕsculare în Macedonia, nu suntŭ decâtŭ nisce machinaţiunĭ ale Bulgarilorŭ, carĭ pregătescŭ o invasiune în Macedonia. Numai spre a seduce opiniunea publică europénă, Bulgarii impută Grecilorŭ aceste machinaţiunĭ. Din Atena se asigură, că Grecia întrégă, guvernŭ şi poporŭ, dorescŭ mănţinerea statului quo în Macedonia, şi se străduiescŭ de a'lŭ şi susţiné. De unde urméză, că nicĭ o încercare de-a rĕscula Macedonia nu va afla sprijinŭ la Grecĭ.

Alexandru de Battenberg şi România.

Predicatorulŭ Koch atinge în memoriulŭ sĕu şi relaţiile prinţului Alexandru cu România. In cap. 4-lea descriindŭ pe Zancov şi pe Karavelov, carĭ fuseseră miniştrii, Koch ḍice:

Zankov e unŭ omŭ cu mintea mărginită, lesne coruptibilŭ şi fără caracterŭ. Karavelov e tipulŭ unui omŭ pe jumĕtate instruitŭ. Ca omŭ de statŭ n'are nicĭ o valóre; pentru a'şĭ masca tradarea sĕvîrşită la detronarea principelui, publică acum de curêndŭ nisce destăinuirĭ privitóre la nisce negociĕrĭ ale principelui Alexandru cu România. Elŭ povestĭ într'unŭ jurnalŭ din Sofia că principele ar fi oferitŭ României teritoriulŭ bulgarŭ dela Rusciucŭ până la Varna, în casŭ décă regele Carolŭ va da ajutorŭ Bulgariei la o rĕscólă a Macedoniei! Nimicŭ adevĕratŭ din tóte aceste destăinuirĭ. Etă cum stă faptulŭ: Totŭ în acelaşĭ timpŭ se făcŭ cunoscutŭ atâtŭ guvernului românŭ câtŭ şi celui bulgarŭ că Rusia organiséză o rĕscólă în Macedonia, pentru a întări din nou posiţiunea sa compromisă în peninsula balcanică.

In urma acesteia, cu ocasiunea unei visite ce principele Alexandru făcŭ la Bucuresci se făcŭ o schimbare de ideĭ într'acesta, regele Carolŭ, şi eminentulŭ sĕu ministru-preşedinte Brătianu. Se opină ce atitudine sĕ ia aceste două ţĕrĭ în casulŭ când ar isbucni acea rĕscólă. Resultatulŭ finalŭ alŭ convorbirei era ca *principele Alecsandru sĕ întrebuinţeze tótă influinţa sa pentru a man-*

ţiné liniştea în Macedonia. După cum se scie principele a şi reuşitŭ în acéstă privinţă.

Lucrările Camerei sub noulŭ ministerŭ începură prin alegerea lui Slaveikov ca preşedinte. Slaveikov e omŭ cum se cade şi inteligentŭ. Desbaterile luară unŭ caracterŭ mai seriosŭ, însĕ nu se făcù mare ispravă. O lege privitóre la supuşĭ fù alcătuită. Prin acea lege locuitorii bulgarĭ din Dobrogea deveneau cetăţenĭ bulgarĭ numai prin actulŭ emigrărei în Bulgaria. Contra acestei legĭ protestă România şi principele Alexandru *nicĭ nu o promulgà.*

Festivităţile din Berlinŭ.

Serata ce s'a datŭ în sala cea albă din castelulŭ regalŭ din Berlinŭ a fostŭ splendidă. Dintre 900 invitaţĭ au luatŭ parte vr'o 390. Inainte de 9 óre sosiseră domnii şi damele dela Curte, apoi ambasadorii cu soţiile lorŭ. După 9 óre apărù împĕrătésa, veselă dér obosită, sprijinindu-se de unŭ bastonŭ, cu prinţulŭ Wilhelm. După ea venì împĕratulŭ în uniformă de generalŭ de Gardes-du-Corps, cu regina Saxoniei. Urmară apoi regele Saxoniei cu regina României, regele României cu princesa de corónă, prinţulŭ de corónă Rudolf cu marea ducesă de Saxonia şi celelalte persóne princiare. Impĕratulŭ luà locŭ în mijloculŭ primului rĕndŭ, avêndŭ în drépta pe regina Saxoniei, în stânga pe regina României. Acésta avea o rochiă de faille de unŭ galbenŭ palidŭ, de pe umerĭ cădéu în josŭ în unde până la genunchĭ mânecĭ deschise de tulle albŭ, peste peptŭ şi spate purta o panglică roşiă de ordinŭ (decoraţiă), în pĕrŭ unŭ micŭ penagiu de unŭ galbenŭ palidŭ şi diamante împrăştiate. Fiinţa ei vióiă — ḑice raportorulŭ lui „N. fr. Presse« — ochiulŭ ei plinŭ de spiritŭ, armatŭ de cele mai multe orĭ cu lorgnon, cu care observa cu agerime, o făceau sĕ se distingă în tótă societatea. Lângă regina României şedeau regele Saxoniei şi împĕrătésa; acésta purta o rochiă de atlasŭ de unŭ verde marinŭ, bătută cu diamante, pene de colóre închisă în pĕrŭ, ér partea din dĕrĕtŭ a capului era acoperită cu dantele crême. Bătea la ochĭ şi marea princesă Vladimirŭ alŭ Rusiei cu rochiă de mătase rosa, garnisită cu blană de colóre 'nchisă. In alŭ doilea rêndŭ şedéu în stânga prinţulŭ de corónă Rudolf în uniformă de ulanŭ prusianŭ şi în óre-care depărtare de elŭ mareşalulŭ Moltke; în drépta şedéu prinţulŭ de Walles şi ambasadorii. Serata începù cu representaţiune teatrală şi se finì după 11 óre.

Festivităţile din Berlinŭ au fostŭ turburate pe la meḑulŭ nopţii printr'unŭ mare tumultŭ. O cétă de lucrătorĭ beţĭ însoţiţĭ de o grămadă de poporŭ venì pe bulevardulŭ teilorŭ vrêndŭ, în contra ordinului poliţiei, sĕ trécă pe la palatŭ. Oficerii poliţiei provocară de repeţite orĭ pe lucrătorĭ sĕ se depărteze, dér aceştia nu voiră şi căutară sĕ pĕtrundă cu forţa. Lucrurile ajunseră la încăerare, în care poliţiştii usară de săbii, căcĭ poporulŭ era iritatŭ. Au fostŭ câteva rănirĭ grele şi multe arestărĭ.

Cu ocasiunea acestorŭ festivităţĭ şi anume după gratulaţiunile principilorŭ între carĭ se afla şi prinţulŭ japonezŭ Kometsu, împĕratulŭ vestì logodna prinţului Enricŭ cu princessa Irina, fiica marelui duce de Hessa.

Iluminaţiunea a fostŭ de rêndulŭ acesta mai splendidă şi mai generală decâtŭ oricând dela întemeiarea imperiului. Intregŭ Berlinulŭ se afla într'o mare de lumină afară de artisticele decoraţiunĭ cu care se 'mpodobise capitala imperiului germanŭ.

SCIRILE ḐILEI.

Ministrulŭ *Trefort* a ordonatŭ, ca în unele comune săsescĭ din cerculŭ bisericescŭ alŭ *Bistriţei* sĕ se instaleze *învĕţătorĭ ajutătorĭ* pentru instrucţiunea poporală maghiară şi anume pe lângă acei învĕţătorĭ, carĭ după lege nu suntŭ obligaţĭ a depune esamenŭ de limba maghiară

—x—

Prin ḑiare se publicase scirea, că Kulturegyletulŭ ar fi înaintatŭ ministrului de honveḑĭ *ofertele industriaşilorŭ din Bistriţă* privitóre la *liferărĭ*. Acum se dovedesce, că scirea e neadevĕrată. Curelarii şi cismarii din Bistriţa presentaseră oferte, dér prin camera de comerţŭ din Cluşiu. După douĕ ḑile primiră ofertele îndĕrĕtŭ cu observarea, că terminulŭ de predare e finele lui Maiu, ér nu alŭ lui Iunie şi prin urmare sĕ modifice ofertele în acestŭ sensŭ. Scurtându-se terminulŭ şi preţurile fiindŭ micĭ, industriaşii din Bistriţa n'au mai făcutŭ oferte. Se miră de altă parte aceştia, cum pelarii din Deşiu potŭ preda cu 30 cr. chilogr. de mărfurĭ de pele, şi încă *bune* şi *solide,* când Deşenii stau multŭ mai rĕu în unele privinţe, cum e cu cumpĕrarea peilorŭ ş. a., decâtŭ Bistriţenii.

—x—

După cum spune „Nemzet", deputatulŭ Ludovicŭ *Meszlenyi* va interpela pe ministrulŭ de honveḑĭ asupra rĕspunsului ce l'a datŭ deputaţiunei studenţilorŭ universitarĭ, carĭ petiţionaseră sĕ depună esamenulŭ de oficerĭ în limba maghiară Ministrulŭ ḑisese, între altele, în rĕspunsŭ că „nicĭ nu cutéză sĕ facă o asemenea propunere."

—x—

Comitetulŭ parochialŭ alŭ bisericei *Sf. Treime* din locŭ (cetate) în numele comunei bisericescĭ ca virilistă a alesŭ de representantŭ în comuna orăşenéscă pe d-lŭ *Petra-Petrescu.*

—x—

Se crede că *raporturile urbariale în domeniulŭ Branului* se vorŭ regula încă în anulŭ acesta, décă va fi nevoiă pe calea legislaţiunei.

—x—

Gremiulŭ comercialŭ din locŭ a adresatŭ magistratului o petiţiune pentru *întroducerea unui alŭ doilea têrgŭ de sĕptĕmână.* Representanţa orăşenéscă în şedinţa de Mercurĭ, la propunerea comitetului, a înapoiatŭ petiţiunea la magistratŭ spre a se cere mai ântêiu şi părerea celorlalte gremii comerciale de aci şi a reuniunilorŭ industriale.

—x—

Calfa de cismarŭ din *Cluşiu* Franz *Vernes* a luatŭ din diferite prăvălii pălării, ghete ş. a. ḑicêndŭ că pentru persóne distinse ce l'au însărcinatŭ cu aceste comisióne, şi le-a vêndutŭ negustorului de vechiturĭ Salamon *Kampel* cu preţurĭ fórte eftine, aşa d. e. 10 pălării, în valóre de 33 fl. 50 cr., cu 6 fl. S'a pornitŭ cercetare penală contra amêndurora.

De lângă Murĕşiu, 20 Martie 1887.

Incă unŭ casŭ de prigonire voiescŭ sĕ vi-lŭ împărtĕşescŭ astăḑĭ întocmai după cum mi s'a relatatŭ astă tómnă, când petrecui mai multe ḑile în Alba-Iulia: Fisculŭ regescŭ şĭ-a vêndutŭ totŭ dreptulŭ proprietarŭ din comuna Musca şi munţii apusenĭ cu mai multe mii florinĭ locuitorilorŭ din acea comună şi prin pace judecătorescă şĭ-a reţinutŭ numai dreptulŭ crâşmăritului. După ce aceea împăciuire s'a întăritŭ şi de către In. Ministeriu regescŭ ómenii se simţeau odihniţĭ, dér n'au trecutŭ mulţĭ anĭ şi procuratura regéscă a domeniilorŭ fiscului a intentatŭ 12 procese ordinarie contra a 12 proprietarĭ de móră din comuna Musca pentru ca ei sĕ-i recunóscă dreptulŭ de taxă à 3 fl. anualĭ, titlu dreptului de morăritŭ, şi totodată sĕ i încuviinţeze ca elŭ sĕ se intabuleze ca comproprietarŭ pe realităţile de móră.

In prima instanţă şi chiar în a 2 instanţă proprietarii au fostŭ judecaţĭ în petitŭ cu tóte că era la acte împăciuirea judecătorescă, prin care fisculŭ reg. îşĭ vêndu-se orĭ ce dreptŭ proprietarŭ din teritoriulŭ comunei. Prin aceste judecăţĭ s'au causatŭ în fiăcare causă spese enorme bieţilorŭ ómenĭ şi cu tóte că la In. Curiă s'au nimicitŭ acele sentinţe şi actorele a fostŭ respinsŭ cu acţiunea, spesele procesualĭ s'au ridicatŭ reciprocŭ unele faţă de altele, prin ceea ce s'a esoperatŭ cumcă ómenii plătiră pe timbre şi spese procesuale mai multŭ decâtŭ aveau a plăti chiar décă venea treaba la rĕscumpĕrarea acelui dreptŭ afirmatŭ de actorele, căcĭ acela nu representa mai multŭ de 50 fl. capitalŭ conformŭ legei urbariale.

Nu a fostŭ destulŭ cu atâta, ci din motivŭ, ca advocatulŭ celorŭ incusaţĭ sĕ-şĭ pérdă curagiulŭ de-a mai apĕra interesele ómenilorŭ persecutaţĭ pe nedreptŭ faţă cu în. erariu, la tribunalulŭ din Alba-Iulia s'au reportatŭ tote apelaţiunile provĕḑute cu timbru corĕspunḑĕtorŭ în fiescecare causă cu câte 112 fl. pedépsă ridicată, care face de 12 orĭ atâta, o sumă destulŭ de considerabilă. Se pricepe cumcă repertatulŭ advocatŭ a apelatŭ acele impunerĭ de plătire, însĕ ca adevĕrulŭ sĕ nu pótă sĕ se validiteze din partea tribunalului reg. din Alba-Iulia s'a notificatŭ cumcă obiectulŭ de céртă nu se póte preţui (unŭ mare neadevĕrŭ) şi cumcă procesulŭ ar fi fostŭ intentatŭ contra comunei întregĭ, ceea ce încă nu este aşa — căcĭ au fostŭ 12 procese contra proprietarilorŭ de móră intentate şi nu contra comunei.

Direcţiunea financiară din Sibiiu a întăritŭ pe basa acésta acele impunerĭ de plătire, şi apoi începură paşii de esecuţiune asupra advocatului respectivŭ. La în. judecătoriă administrativă financiară din Buda-Pesta ajungêndŭ aceste cause în 2 senate, în unŭ senatŭ tóte impunerile s'au nimicitŭ, până când în celălaltŭ senatŭ ţinêndŭ la nota tribunalului regescŭ din Alba-Iulia, au respinsŭ apelaţiunile susţinêndŭ în vigóre o amendă de vr'o 800 fl. v. a. In urmă ambele sentinţe s'au aşternutŭ încă în Augustŭ a. tr. la în. Ministeriu reg. de finanţe fără ca până acum sĕ se resolve contrastulŭ dintre aceste sentinţe aduse în unele şi acele cause.

Acum on. publicŭ sĕ judece, că unde ajungŭ Românii zeloşĭ şi cum se potŭ încă susţiné faţă cu atâtea vecsărĭ, persecuţiunĭ şi neîndreptăţirĭ!

Amŭ ḑisŭ în Nr. 55 alŭ „Gaz. Trans.« din anulŭ acesta la „Scirile ḑilei«, că amŭ primit din altă parte informaţiunĭ mai favorabile despre afacerea împrumutului bisericei române gr. or. din Hermanŭ. Aceste informaţiunĭ nĭ au venitŭ chiarŭ dela cei mai interesaţĭ în causa, adecă dela comitetulŭ parochialŭ din Hermanŭ. Concedêndu-ne spaţiulŭ publicămŭ aḑĭ rectificarea acestui comitetŭ, lăsândŭ rĕspunderea despre cele cuprinse întrînsa cu totulŭ în sarcina celorŭ subscrişĭ:

Hermanŭ, 4 (16) Martie 1887.

Prea stimate d-le Redactorŭ! Informaţiunile câştigate de d-vóstră în cestiunea Hermanului, ce-o predică notiţa din Nr. 46 1887 Vĕ asigurămŭ, că suntŭ nebasate şi făcute de o persónă rĕu voitóre poziţiunei Românilorŭ din Hermanŭ. Nu e dreptŭ că comuna nóstră bisericéscă ar datora de presinte la societatea de împrumuturĭ din

---

FOILETONU.

Cum scriu Ungurii istoria?

(Urmare).

„Valachulŭ e setosŭ de sânge de rĕsbunare. Ce omŭ în viéţă ar fi altfelŭ, décă n'ar fi auḑitŭ încă de micŭ copilŭ, ce e bine şi ce e rĕu, décă nu i s'ar fi spusŭ: „Nu face altuia aceea, ce nu-ţĭ place ţie sĕ-ţĭ facă alţii«, décă nu i s'ar fi spusŭ încă de timpuriu: »sĕ nu iai ce e alŭ altuia, poţĭ lăsa rĕsbunarea la lui Dumneḑeu şi superiorităţii", décă nu s'ar fi păḑitŭ de rĕu prin esemplele ómenilorŭ bunĭ, décă puterea religiunei divine, care rĕspândesce iubire, n'ar fi aruncatŭ în frageda lui inimă sĕmênţa spre bine, sĕmênţa, care îndémnă pe omŭ în totŭ decursulŭ vieţii spre bine.«

„Nu e destulŭ a ḑice că: „Valachulŭ e ca vita lui." Vai vouĕ, carĭ nu l'aţĭ crescutŭ altmintrea, vouĕ, carĭ aveţĭ rĕspunderea pentru sufletulŭ sĕu! Voi, superiorii preoţilorŭ, episcopĭ şi igumenĭ ai mănăstirilorŭ, alungaţĭ Popii vostrĭ şi cresceţi-vĕ preoţĭ carĭ potŭ şi voescŭ a fi folositorĭ poporului. Cei de acum nu suntŭ numai fără cunoscinţe, nu arareorĭ suntŭ prefăcuţĭ şi rĕutăcioşĭ şi astfelŭ voiescŭ sĕ facă şi pe turma lorŭ. Arareorĭ se ivesce unŭ procesŭ criminalŭ cu unŭ Valachŭ, în care sĕ nu fie şi popa amestecatŭ. Vecinii noştrĭ suntŭ atâtŭ de iritaţĭ, încâtŭ fără sfială strigă: lângă unŭ Valachŭ spênḑuratŭ, după dreptŭ şi cuviinţă, ar trebui spênḑuratŭ fără de nicĭ o cercetare şi popa, elŭ e causa, că Valachulŭ a fostŭ spênḑuratŭ, căcĭ nicĭodată nu l'a învĕţatŭ: Sĕ nu omorĭ, ci sĕ laşĭ rĕsbunarea la lui Dumneḑeu şi superiorităţii."

»Acéstă vină a popilorŭ valachĭ nu o-am auḑitŭ din gura unuia séu altuia. Toţĭ vorbescŭ astfelŭ despre ei Eu nu cunoscŭ limba lorŭ, ca sĕ mĕ potŭ convinge singurŭ despre lipsa lorŭ de cunoscinţe. Décă mai are valóre proverbulŭ: „cum e turma aşa şi păstorulŭ," atuncĭ vina e prea moderatŭ esprimată. Ba am vĕḑutŭ şi multe obiceiurĭ, carĭ te facŭ sĕ presupunĭ o mare neşciinţă despre ei de o parte, ér de altă parte poţĭ vedea rĕutatea lorŭ. — Şi acum stă lucrulŭ totŭ aşa? — Durere, încă totŭ aşa!"

»Braţulŭ superiorităţii lumescĭ nu e suficientŭ spre a schimba inimile Valachilorŭ. Ar fi şi periculosŭ, décă ar voi Comitatele sĕ se ocupe espresŭ cu acésta. Vicecomitele care s'ar incerca sĕ propage aşa ceva, ar trebui sĕ-şĭ păzéscă pelea. Popii găsescŭ destui ómenĭ, carĭ suntŭ făcuţĭ de a fi vicecomiţĭ «

»Aceştĭ haiducĭ suntŭ într'adevĕrŭ o plagă pentru bănăţenĭ, o spaimă pentru amploiaţĭ. Din causă că nu credeamŭ ce se povestea, am petrecutŭ la ei mai multŭ decâtŭ mĭ-am propusŭ. — Conducĕtorulŭ lorŭ este cu deosebire unulŭ, care crede că lui orĭ tatălui sĕu orĭ unuia dintre consângenii sĕi i s'a făcutŭ nedreptŭ: Elŭ crede că are causă, sĕ caute satisfacţiune pentru sine séu pentru consângeanulŭ sĕu. Valachii onoréză memoria consângenilorŭ lorŭ, chiar décă aceştia ar fi muritŭ în furcĭ. Abia pomenesce unulŭ de nescai sentimente de rĕsbunare şi îndată îşĭ află soţĭ. Cu acestia se duce pe teritoriulŭ turcescŭ, cere scutŭ, care i se dă după ce se obligă a plăti unŭ tributŭ anualŭ. — Iérna petrecŭ haiducii în Turcia. Primăvéra se întorcŭ în patria lorŭ. La începutŭ observau órecare întâietate între ei, către nenorociţĭ se purtau mai omenesce. Scopulŭ lorŭ e: a căuta mijloace de traiu şi a fura atâţia banĭ, câţĭ le trebuie ca sĕ plătiască tributulŭ şi sĕ trăiască comodŭ peste iarnă, până va veni timpulŭ rĕsbunării. — Se ducŭ în sate, cerŭ mijlóce de traiu şi ceva banĭ, în casulŭ contrarŭ punŭ focŭ satului. Ţĕranii le dau ce au cerutŭ şi trăescŭ în linişte. Ei nu îi pârĕscŭ la autorităţĭ, parte pentru că nu e obiceiulŭ lorŭ, parte pentru că le este frică de rĕsbunare. Cetăţile le ocolescŭ haiducii. Călĕtorii scapă după ce le-a datŭ ceva parale. Cu câtŭ se apropiă tómna şi se schimbă funcţionarii lorŭ, cu atâtŭ mai tare cresce aviditatea şi grija lorŭ pentru mijlócele de traiu pentru earnă. Ei devinŭ totŭ mai neumanĭ, cu câtŭ se micşoréză ḑilele, călĕtorii suntŭ cu totului totŭ desgoliţĭ, adeseorĭ omoriţĭ. Când se retragŭ în Turcia începŭ a da focŭ la cetăţĭ: astfelŭ au pusŭ focŭ acum

locŭ (Vorschuss-Verrein) precum nicĭ aceea, că biserica n'ar fi avutŭ nicĭ în trecutŭ nevoiă de împrumuturĭ, ba chiar cu finea anului 1885, pentru care posedămŭ absolutoriulŭ dela Venerabilulŭ Consistoriu deja de multŭ, biserica nóstră a fostŭ datóre 400 fl., apoi s'a simţitŭ necesitatea a se mai împrumuta banĭ încă şi în primăvéra anului 1886 pentru acoperirĭ de spese ale parochiei la carĭ se înţelege a trebuitŭ a se face întrebuinţare şi de sigilulŭ bisericei. A se fi împrumutatŭ banĭ în numele bisericei de cineva, este o gólă scornitură rĕutăciósă.

Parochia Hermanului, ce e dreptŭ, a devenitŭ una dintre parochiile mai bune, aşa că în viitorŭ póte nu va mai avea lipsă de împrumuturĭ, acésta însĕ prin stăruinţele neobosite ale conducĕtorilorŭ afacerilorŭ bisericescĭ şcolare şi fundaţionale, neconsiderândŭ oposiţiunile stângace, carĭ s'au vĕdutŭ şi se vĕdŭ că lucră în detrimentulŭ comunei bisericescĭ.

Cumcă 2 parochienĭ, epitropii actualĭ, au fostŭ traşĭ la dare de sémă din partea Prea Onoratului domnŭ Iónŭ Petricŭ, protopopulŭ tractualŭ, în urma unorŭ arĕtărĭ, este dreptŭ, dér la 18 Faurŭ a. c. s'a legitimatŭ şi documentatŭ nevinovăţia lorŭ; ér prin hârtia acestui Prea On. oficiu protopresbiteralŭ de sub Nr. 134/1887 dtto. 18 Faurŭ, a. c. st. v. trimisă subscrisului comitetŭ parochialŭ, fură declaraţĭ de bărbaţĭ conscii de chemarea lorŭ şi îndreptăţiţĭ la continuarea serviţiului şi funcţiunei lorŭ, decĭ au documentŭ cu acte valide, că biserica nu mai este de facto nimicŭ datóre, după cum a sciutŭ şi scie şi subscrisulŭ comitetŭ parochialŭ.

Comitetulŭ parochialŭ rom. gr. or.

Membrii comitetului:

Adreiu Nanŭ m. p. preşedinte, *Ioanŭ Vilicanŭ*, *Ioanŭ Olteanŭ*, *Achimŭ Iomi*, *George Vladŭ*, *Iónŭ Cristolovian*, (prin *Alexandru Dogariu*, notar); *George Goicea*, m. p. *Vasilie Rucărianŭ* m. p.

Mulţămită publică. — In folosulŭ scólei gr. cat. din Gyó-Tulgeşŭ inteliginţa română din munţii rĕsăritenĭ a arangiatŭ la 29 Ianuariu n. c. unŭ balŭ în sala d-lui Várteresz Bogdanŭ din locŭ; membrii arangiatorĭ, Constantinŭ Stanŭ şi Iuliu Grecu, dându-şĭ tótă silinţa au decoratŭ sala de jocŭ frumosŭ şi şi-au sciutŭ câştiga participanţĭ la acea petrecere, la care au luatŭ parte următorii d-nĭ: Lazár Janos fisolgăbirĕu, care au contribuitŭ 2 fl., Lázár Istvan 1 fl., Lázár Moni 1 fl., Török Antal senior şi familia 4 fl., Török Antal juniorŭ şi familia 2 fl., Róth Albert farmacistŭ 1 fl., Engel Iosef 2 fl., I. Musulinŭ şi familia 2 fl. Miklos Antal 2 fl, Iekel Mihaiu 2 fl., Müllfay Sándor medicŭ 2 fl., Gencsi Janos croitorŭ 1 fl., Varteresz Bogdanŭ 1 fl., Dobribanŭ Petru primarŭ 1 fl., Kabdebo Vidor notarŭ cercualŭ 2 fl., Mititia Popoviciu din România 20 francĭ, Nicolae Sórecŭ 8 fl., Ioanŭ Horea, căp. la armata română 20 francĭ, Valeriu Ciontŭ 2 fl., Burbescu Ionŭ şef. vamei Prisecanĭ 10 francĭ, Ionŭ Mera s.-locotenentŭ 2 fl., Petrache Perjole notarŭ 3 fl., Costică Sirigeanu 2 fl., Petrache Iancu 2 fl., F. Davidescu inginerŭ regalŭ r. 20 francĭ, Suleiman Hagi beiu comer. 20 francĭ, Doppra György 3 fl, Chiriacŭ Rosescu învĕţătorŭ 1 fl., Mihai Dobreanu, parochŭ din locŭ 1 fl., Ioanŭ Dobreanu parochŭ gr. cat. Corbŭ 2 fl., Augustinŭ Dobreanu 2 fl., Korpos Adam 1 fl., D na vĕduva Ioane Spiru 1 fl., Ioanŭ Nicolescu 3 fl., Boga Imre comand. de post. gendarm. d. locŭ 1 fl., Remŭ Remonciamu 1 fl., Ciobotariu Gavrilŭ 3 fl, Trifŭ Grigoriu 2 fl., Stefanŭ Cojocarŭ 2 fl., Ioanŭ Urziceanu 1 florinŭ.

Suma venitelorŭ face 105 fl., 45 cr. S'au spesatŭ 42 fl. 92 cr., rĕmâne in folosulŭ scolii venitŭ curatŭ 62 fl. 53 cr.

Pentru aceste darurĭ marinimóse Senatulŭ scolasticŭ aduce pe acéstă cale mulţămită publică atâtŭ membrilorŭ arangiatorĭ, câtŭ şi d-lorŭ participanţĭ, carĭ ne-au sprijinitŭ cu contribuirile lorŭ în scopulŭ filantropicŭ.

Gyó-Tulgeşiu, Februariu 1887.

Ioanŭ Nicolescu,
casierŭ prov. scolasticŭ.

Ultime scirĭ.

Berlinŭ, 24 Martie. — Din sorginte oficiósă se anunţă, că după serbările aniversării nascerii împĕratului se vorŭ ivì iarăşĭ neliniscirile de mai nainte. Se ḑice că atitudinea Franciei e din cele mai îngrijitóre şi că va rĕmâné aşa pe câtŭ timpŭ Francia nu va recunósce cu lealitate consecinţele tratatului dela Francfort. Mĕsurile de rigóre ce se iau în Alsaţia-Lotaringia sunt recunoscute ca neeficace în contra agitaţiunii francese ce se manifestă în aceste provincii.

Petersburgŭ, 24 Martie. — Pórta a cerutŭ Rusiei sĕ declare, care suntŭ vederile sale privitóre la o schimbare complectă a Regenţei şi a ministerului. Pórta cere asemenea Rusiei sĕ se înţelégă cu puterile spre a desemna unŭ candidatŭ la tronulŭ Bulgariei.

Petersburgŭ, 24 Martie.— Nihiliştii s'au întrodusŭ în oficiulŭ poştelorŭ din Astracan, printr'o suterană ce o săpaseră sub edificiu, şi au furatŭ mai multŭ de 200,000 ruble.

Petersburgŭ, 24 Martie. — Patru generalĭ, carĭ dirigŭ serviciulŭ miliţiei şi gendarmeria, au primitŭ scrisorĭ ce conţinŭ ameninţărĭ cu mórte.

Berlinŭ, 24 Martie. — Regele şi Regina României au visitatŭ erĭ dimineaţă arsenalulŭ. Onoruri e au fostŭ făcute de colonelulŭ Ising şi directorulŭ Weiss. Regele Carolŭ era în uniformă de dragonĭ. Maiestăţile Lorŭ examinară arsenalulŭ în tóte detaliile sale, sala de arme atrase mai cu seamă atenţiunea lorŭ. După ameaḑĭ Maiestăţile Lorŭ au asistatŭ la şedinţa Camerii Seniorilorŭ. Séra, Regele şi Regina au asistatŭ la representaţiunea de gală dată la Operă. Se danţa unŭ baletŭ „Sardanapal“ Maiestăţile Lorŭ erau în marea loje imperială, cu împĕrătésa Germaniei, Regele şi Regina Saxoniei şi marele duce de Meclemburg Schwerin.

SCIRĪ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

PESTA, 26 Martie. — Comisiunile speciale ale camerei magnaţilorŭ au primitŭ convenţia vamală şi comercială cu Austria în generalŭ şi în specialŭ. Desbatere mai viuă a provocatŭ cestiunea regulărei valutei, la care ministrulŭ pre şedinte accentuă necesitatea regulărei şi puse în perspectivă o anchetă în curêndŭ. După primirea tarifului vamalŭ ca basă a desbaterei speciale, s'a resolvatŭ acela până la vama pe petroleu. In cursulŭ desbaterei, contele Iuliu Andrassi şi Paul Somssich se declarară ca aderenţĭ hotărîţĭ ai sistemului vamalŭ protecţionistŭ, pe când ministrul preşedinte se mărturisì în teoriă ca aderentŭ alŭ sistemului liberŭ schimbistŭ, cu tóte astea elŭ trebue sĕ ţină sémă aḑĭ de tendinţele politice vamale. Mai departe accentuă ministrulŭ preşedinte necesitatea teritoriului vamalŭ comunŭ între Ungaria şi Austria. Desbaterea se continuă aḑĭ.

ROMA, 26 Martie. — După cum comunică ḑiarele, ar fi în nascere unŭ cabinetŭ de coaliţiune Depretis-Crispi.

DIVERSE.

Nu e nicĭ o mirare că sĕrmanii popĭ nepoliticĭ se lăsau în totŭ feliulŭ de conjecturĭ. Nu era p'atuncĭ — póte cu escepţiunea Katharinei II — nicĭ unŭ plănuitorŭ mai cuteḑĕtorŭ, ca Iosifŭ II. Când cu alianţa ambilorŭ domnitorĭ a fostŭ de o parte restabilirea imperiului romanŭ de ostŭ, de altă parte a celui de vestŭ nu cugetŭ reservatŭ, dér neesprimatŭ. O parte dintre aceste planurĭ îĭ privia pe Valachĭ tare de aprópe şi deşi alianţa rĕmase încă secretă. Totuşĭ sĕ vorbia câte ceva despre scopurile ei. Katharina visa pentru nepotulŭ sĕu tronulŭ Constantinopolului şi era înţelésă cu împĕratulŭ în ce privesce împărţirea Turciei. „Intre cele trei imperii trebue ridicatŭ unŭ statŭ independentŭ. Acestŭ statŭ, Dacia vechiă şi Basarabia sub unŭ domnitorŭ ce aparţine naţiunei predomnitóre acolo. (Bekenntniss)“. Astfelŭ scrie împĕratului Ţérina în 21 Septemvre 1782. Iosifŭ n'a făcutŭ nicĭ o întrebuinţare în contra ambelorŭ principate greco-neunite, d'intre carĭ numesce elŭ Dacia unŭ regatŭ, numai cere neşte avantage pentru sine, între altele libera navigaţiune pe Dunăre. Este de a se considera ca unŭ lucru constatatŭ, că diplomaţia ruséscă a pusŭ totulŭ în mişcare în România, spre a pregăti esecutarea acestui planŭ. O ţéră mare independentă, de o naţiune şi o credinţă: acesta era strigătulŭ în România de aḑĭ, şi popiĭ din vecina Transilvanie sĕ nu fi auḑitŭ nimicŭ?

Culmea artei de a mânca. — Iohan Bull, distrugĕtorulŭ în massă a sângeróselor roastbeefurĭ a ajunsŭ în arta de a mânca până la „posibilulŭ stomachului“; pe ultima tréptă în mâncare se află vegetariatulŭ cu bucile prăbuşite, care simte cătră adoratorii carnei mai multŭ dispreţŭ decâtŭ compătimire omenéscă. Precum arĕtă docentele universitarŭ Dr. Lewy într'o conferinţă ţinută în clubulŭ amploiaţilorŭ căii ferate despre mâncare, se cuprindŭ pe scurtŭ ambele scale contrarĭ în arta mâncărei în două sisteme: »dietă de îngrăşare“ şi »vegetarianismŭ. *Dieta de îngrăşare* se urméḑă în Anglia, unde numĕrulŭ părtaşilorŭ ei e în crescere continuă. Acéstă dietă constă din nouĕ mâncărĭ pe ḑi, carĭ se consumă după cum urmézā: *7 óre diminéta*: ½ litru lapte, *8 óre*: cafea cu smêntână 80 grame raastbeef rece, 3 fĕlii pâne cu untŭ, o farfuriă cu cartofĭ prăjiţĭ, *10 óre*: ½ litru lapte, 3 pesmeţĭ, *12 óre*: ½ litru de lapte, *1 óră*: supă de carne de vită, 200 grame carne de pasĕre, purée de cartofi, 120 grame compotŭ, prăjiturĭ dulcĭ, 2½ *óre*: ½ litru lapte, 5½ *óre*: ½ litru lapte, 80 grame friptură rece, 2 fĕlii de pâne cu untŭ, *8 óre*: 80 grame fripturā, 1 pesmetŭ, ½ litru lapte, în fine la 9½ *óre*: ½ litru lapte, 2 pesmeţĭ. Acéstă abundantă dietă se esercită partea cea mai mare de Engleze delicate nervóse, care afară de aceea se electriséză şi maséză. — Lista de bucate a unni *vegetarianŭ* de observarea cea mai strictă este următórea: *dejunŭ*: supă urluită şi cacao séu lapte, pâne grumbă, fructe, miere, lictarŭ: *prânḑu:* supă de rêntaşŭ séu de fructe. morcovĭ séu alte legume ca: varḑă chilŭ, sparanghelŭ, mazĕre, linte, bobŭ, cartofi, arpăcaşŭ, meiu, hrişcă, lapte, prăjiturĭ, fructe şi pâne urluită; *séra*: fructe, o a doua mâncare de plante şi pâne urluită. Beuturĭ, ce le bea unŭ vegetarianŭ, suntŭ: apă, limonadă, apă găzósă (de soda) şi sirupŭ de smeură. Singura mâncare potrivită încheiă Dr. Lewy, este o potrivită amestecătură de carne şi de plante.

Papa şi Bismarck. — De câteva ḑile s'au rĕspânditŭ în oraşele Germaniei nisce foi volante, pe care suntŭ făcuţĭ Papa şi Bismarck. Papa e îmbrăcatŭ într'unŭ costumŭ da cuirasierŭ, ér Bismarck în costumulŭ Papei. Papa, stândŭ cu mâna pe umĕrulŭ luiBismarck, îĭ ḑice: — De când eu conducŭ politica Europei şi tu conducĭ biserica, aşa e, că lucrurile mergŭ bine?

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ Dr. Aurel Mureşianu

---

câţĭ-va anĭ Oraviţei, o cetate în care locuesce unŭ conte cu consilierii, consângenii şi amploiaţii luì.«

Precum acestŭ scriitorŭ — continuă istoriculŭ ungurŭ — aşa şi autorităţile privescŭ causa principală a rĕului în preoţime şi în necultura poporului. Ca mijloculŭ celŭ mai sigurŭ de mântuire se recomândă ridicarea de scolĭ, cultura mai bună a clerului. Cele două noţiunĭ totalŭ diferente una de alta — biserica şi puterea opusă legilorŭ — suntŭ, după opiniunea omenilorŭ nepreocupaţĭ, aicĭ întrunite. Şi este sigurŭ, că mişcarea Valachilorŭ prin participarea popilorŭ ia o fisionomiă proprie.

Nu trebue sĕ comparămŭ pe popa de atuncĭ cu celŭ de aḑĭ. Elŭ nu aparţinea classei culte, ci poporului din care a eşitŭ.

Poporulŭ nu avea aristocraţiă lumeascā, sigura posiţiă mai înaltă, ce o putea ajunge unŭ Valachŭ câtŭ timpŭ aparţinea poporului sĕu, *era posiţia unui popă. O înaltă posiţiă, nu pentru venitele séu demnitatea lui, ci pentru puterea lui asupra sentimentelorŭ.**) Popa nu îĭ ridică pe Valachĭ pe o tréptă mai înaltă, ci se cobóră elŭ însuşĭ la ei şi sancţionéză superstiţiunile, obiceiurile lorŭ rele séu bune. Elŭ trăia sărăcăciosŭ, purta cu deosebire comerciu, dér totŭ ştia mai multŭ din lume ca consătenii sĕi. Şi cum trebuia sĕ se formeze imaginea despre lume în sufletulŭ unui popă zelosŭ, sĕracŭ, necultivatŭ! Elŭ vede pe episcopŭ bogatŭ şi puternicŭ, preotulŭ protestantŭ onoratŭ, se vede pe sine însuşĭ propagatorulŭ adevĕrului, fără vadă, dejositŭ în pulbere. Şi totuşĭ religiunea sa nu se susţine prin episcopĭ, între carĭ mulţĭ şi-au plecatŭ genunchii pentru bunurile lumescĭ, ci prin elŭ, celŭ despreţuitŭ, popă dela sate considerатŭ ca unŭ ţĕranŭ. Şi autorităţile nu făceau nicĭ o deosebire între popĭ şi ţĕranĭ. Unŭ juratŭ ameninţă pe unŭ popă ce i-a contraḑisŭ, cu închisóre, unŭ pretorŭ a pretinsŭ 25 de capete de vrăbii dela unŭ popă din Becse altfelŭ îĭ taiă barba. Unŭ popă e închisŭ în coşniţa găinilorŭ. Dér cum putea şi autoritatea sĕ respecte pe aceia, pe carĭ îĭ despreţuesce şi episcopulŭ lorŭ şi despre carĭ totŭ omulŭ scia, câtŭ de neculţĭ suntŭ, şi câtŭ de căḑuţĭ în patima beţiei.

Şi precâtŭ de despreţuitŭ e popa de străinĭ, cu atâtŭ mai cu mare reverinţă e privitŭ de poporulŭ sĕu. Dér décă poporulŭ sĕu, credinţa sa, ar ajunge domnitóre, ca în puternica Rusie, séu celŭ puţinŭ ca în Valachia! Katharina II se apropiă cu paşĭ puternicĭ de patria nóstră. Armatele ei la sfârşitulŭ rĕsboiului turcescŭ 1768—74 cuceriseră Moldova şi Valachia. Pacea dela Kutsuk-Kainargi dă, cei dreptŭ, aceste provincii Turciei îndĕrĕtŭ, dér tocmai acéstă pace întărì influinţa rusécă în principate. Pórta trebue sĕ ia bisericele creştine în scutulŭ ei. Negustorĭ ruşĭ se grăbescŭ a-şĭ face filiale şi Turcia e în a. 1781 constrinsă a recunósce unŭ consulŭ rusescŭ în Bucurescĭ. »Acesta póte deveni pentru Pórtă unŭ omŭ periculosŭ, pentru că prin elŭ îĭ se înlesnesce Valachilorŭ nemulţămiţĭ modulŭ de a cere în casŭ de lipsă ajutorulŭ Rusiei“, astfelŭ încheie Gebhardi istoria Valachiei la 1782. Cum se pare agitaţiunile rusescĭ avură bogate succese, Pórta oprì în anulŭ 1785 cu ameninţarea pedepsei cu mórte orĭ ce discusiune politică şi acestŭ ordinŭ trebuia sĕ se facă cunoscutŭ în tóte bisericele şi casele hospodarilorŭ.

Şi când cu rĕscóla din Transilvania, mulţĭ s'au gânditŭ la câştigarea Ruşilorŭ. Suspecţĭ erau cu deosebire negustorii ruşĭ, carĭ umblau prin ţéră cu icóne sfinte. În acte, cum amintesce Szilágyi, nu se aflau urme despre acésta. Rusia era p'atuncĭ nu numai în relaţiunĭ de pace, ci de pretiniă cu împĕratulŭ, şi politica lorŭ comună era îndreptată în contra Porţii. Dér cine póte calcula direcţiunea, în care îşĭ facŭ drumŭ pasiunile unui poporŭ înfierbêntatŭ? Agitaţiunea a fostŭ în prima liniă religiósă. Vecinătatea Valachilorŭ şi Ruşilorŭ a esercitatŭ de sigurŭ o mare influinţă, deşi nu se póte dovedi din acte. Póte că ţĕranii n'au sciutŭ nimicŭ de acésta, au sciutŭ însĕ popii lorŭ.

(Va urma).

*) Ce bine ar fi, când totŭ preotulŭ ar şti folosi bine puterea, de care dispune! N. Fr.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 24 Martie st. n. 1887

Rentă de aurŭ 5%	102 20	Bonurĭ croato-slavone	104.50
Rentă de hârtiă 5%	89 45	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.75
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	149.75	Imprumutulŭ cu premiu ung.	121.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	98 80	Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	123 50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	124 —	Renta de hârtiă austriacă	81 —
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	115 25	Renta de arg. austr.	82 05
Bonurĭ rurale ungare	105.—	Renta de aurŭ austr.	113.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.50	Losurile din 1860	133.50
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	104.59	Acţiunile băncei austro-ungare	881 —
Bonurĭ cu cl. de sortare	104 59	Act. băncei de creditŭ ung.	294 95
Bonurĭ rurale transilvane	104 50	Act. băncei de creditŭ austr.	286. —
		Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	6 00
		Napoleon-d'orĭ	10 12
		Mărcĭ 100 imp. germ.	62.70
		Londra 10 Livres sterlinge	127 75

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 25 Martie st. n. 1887

Bancnote românescĭ	Cump.	8.44	Vênd.	8.48
Argint românesc	»	8.40	»	8.45
Napoleon-d'orĭ	»	10 07	»	10 10
Lire turcescĭ	»	11.30	»	11.40
Imperialĭ	»	10.33	»	10.38
Galbenĭ	»	5 95	»	6.—
Scrisurile fonc. »Albina» 6%	»	101.—	»	102.—
» » » 5%	»	98.—	»	99.—
Ruble Rusescĭ	»	112.—	»	113.—
Discontulŭ	»	7—10% pe anŭ.		

Avisŭ d-lorŭ abonaţĭ!

Rugămŭ pe d-niĭ abonaţĭ ca la reînoirea prenumeraţiunei să binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ şi numerii de pe fâşia sub care au primitŭ ḑiarulŭ nostru până acuma.

Domnii ce se abonéză din nou sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ şi sĕ arate şi postaultimă.

Décă se iveşcŭ iregularităţĭ la primirea ḑiarului onor. abonaţĭ suntŭ rugaţĭ a ne încunosciinţa imediatŭ prin carte postale, ca în câtŭ depinde dela noi, sĕ se delătureze *ADMINISTR. „GAZ. TRANS"*

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.